

ÓRAVÁZLAT - REFLEXIÓ

(A kép forrása: www.sakkpalota.hu - Webshop. Letöltve: 2019. október 14.)

Matematika óra a sakk, mint oktatási eszköz használatával

Széchenyi István Katolikus Német Nemzetiségi Általános Iskola és Óvoda

Mátészalka

ÓRATERV

A pedagógus neve: Stelénne Sárközi Edit

Műveltségi terület: Matematika

Tantárgy: Matematika

Osztály: 4. b

Az óra témája: A sakk, mint oktatási eszköz beépítése a matematika tantárgy tanításába

Az óra cél- és feladatrendszere: a tanult matematikai ismeretek alkalmazása, számolási készség fejlesztése, gondolkodás fejlesztése, megoldóképesség fejlesztése, a matematika nyelvének helyes használata, memória, ritmusérzék, rész-egész viszonya, figyelemfejlesztés, szociális kompetencia fejlesztése.

Az óra didaktikai feladatai: Alkalmazó, gyakorló óra: ráhangolódás, ismétlés, gyakorlás, rendszerezés, ellenőrzés, értékelés.

Tantárgyi kapcsolatok: magyar nyelv és irodalom, ének-zene, angol nyelv

Felhasznált források: Polgár Judit, Sakkpalota 4 Képességfejlesztő Feladatgyűjtemény, Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, Eger, 2017

Polgár Judit, Sakkpalota 1 Tanítói kézikönyv, Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó Zrt. Budapest, 2013

Polgár Judit, Sakkpalota 2 Tanítói Kézikönyv, Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2015

Dátum: 2019.10.17.

Időkeret	Az óra menete	Nevelési-oktatási stratégia			Megjegyzés
		Módszer	Munkaforma	Eszköz	
1 perc	<p>Köszöntő vers</p> <p>Ha vendég jön, s még nem ismered Köszönés után, megmondod a neved Így viselkednek a bábok is veled Mert megtanulták az illemet Bástya-taps, Huszár-taps, Futó-taps, Vezér-taps, Király-taps, Futó-taps, Huszár-taps, Bástya-taps, gyalog-7 taps Rook-clap, Knight-clap, Bishop-clap, Queen-clap, King-clap, Bishop-clap, Knight-clap, Rook-clap, pawn-7 clap</p>		frontális		<p>elhelyezkedés: a vendégekkel szemben, tantárgyi kapcsolat: magyar irodalom, angol nyelv, ének-zene</p>
3 perc	<p>BEVEZETÉS</p> <p>Zsákban táblás játékok jelhordozói, húzni kell és megmondani milyen játék kelléke a húzott dolog. Melyik játékot emelnétek ki? Miért? Mi a sakkozás lényege, célja!</p>	ismétlés beszélgetés	egyéni	jelhordozók	<p>sakk stratégiai táblajáték szabályos menetmód - matt adása az ellenfél királyának</p>

	<p>CÉLKITŰZÉS</p> <p>A mai órán megmutatjuk a vendégeinknek, a sakk, mint oktatási eszköz, hogyan építhető be a matematika órába.</p>	közlés			
5 perc	<p>FŐ RÉSZ</p> <p>1. feladat</p> <p>Az osztály két csapatra (világos-sötét) feleződig. A feladatok számkártyán, a DEMÓ táblán vannak. Felkerül a világos és sötét huszár is. A feladatokat huszárlépésben lehet elérni. Ha a csapat tagja helyesen oldja meg a feladatot, letakarja a saját színű gyalogjával a mezőt. Az a csapat nyer, akinek több letakart mezője van.</p>	stratégia	csapatmunka	számkártyák, mágneses bábok	a játékot világos kezdi: ezt sakk dobókockával döntik el
3 perc	<p>2. feladat</p> <p>Bábdominó: Pótolj 2000-re! Kettő dominó van megadva, a harmadikkal történik a pótlás.</p>	utasítás	frontális	bábdominó	<p>TÁBLAKÉP</p> <p>A bábok ereje ebben a feladatban 100-szoros lett! A pótláshoz a dominók a sakkasztalon vannak.</p>

10 perc	<p>3. feladat</p> <p>Számképzés a bábok ünneplőruhájának színével!</p> <p>Kitétel: a szám négyjegyű, számjegysmetlödés nincs, az egyes helyiértéken a kis gyalog áll.</p> <p>Két szám kiválasztása: amelyekben a Vezér a százás helyi értéken áll.</p> <p>A számok elhelyezése lipityókán, összeg-különbség megállapítása írásbeli művelettel-helyiérték táblázat használatával.</p> <p>Öt plusz egy talléros TOTÓ</p> <ul style="list-style-type: none"> -a Futó valódi értéke 300 -ha a Vezér értékét adom hozzá, 5400-at kapok -a Bástya a legnagyobb helyiértéken áll -a tízes helyi értéken Vezér áll -a Futó értéke százszorosára nőtt -a Bástya értéke ezerszeresére nőtt 	utasítás	frontális	színkártyák: piros, lila, sárga, zöld számkártyák, lipityóka, helyiérték táblázat	<p>TÁBLAKÉP</p> <p>9351, 9531, 3951, 3591, 5391, 5931</p> <p>5931, 3951 összeg: 9882 különbség: 1980</p> <p>1. számú melléklet JAVÍTÁS</p>
		utasítás	egyéni	TOTÓ	

<p>3 perc</p>	<p>4. feladat</p> <p>Kétjegyűből háromjegyű! Kétjegyű bábszámok a táblán, a feltételeknek megfelelően kell pótolni az egyes vagy százask helyi értéken bábszámokkal.</p> <p>-A szám tízesre kerekített értéke 990 legyen!</p> <p>-A szám számjegyeinek összege 19 legyen!</p> <p>-A szám századra kerekített értéke 300 legyen!</p> <p>-A tízes helyi értéken álló szám valódi értéke 50 legyen!</p>	<p>utasítás</p>	<p>frontális</p>	<p>színes bábszámok</p>	<p>TÁBLAKÉP</p> <p>több megoldás lehetséges: gyalog-futó-husár (egyes h. é.) vezér (mindegy a h. é.) gyalog-futó- husár-bástya- vezér (egyes h. é.) gyalog-futó- husár-bástya- vezér (százask h. é.)</p>
<p>5 perc</p>	<p>PIHENTETŐ FELADATOK</p> <p>-Világos-Sötét csapat kört alkotnak: babzsák adogatása, közben számolnak tízesével százig, százaskával ezerig, ezresével tízezerig (kétszer-hangszínváltoztatással).</p> <p>-Világos-Sötét csapat egymás ellen játszanak:”Amőba-3 a nyerő”, szorzás-osztás 4x4-es táblázatba bábszámokkal.</p> <p>Felváltva végzik a műveleteket, helyes eredmény számolása</p>	<p>utasítás</p> <p>utasítás</p>	<p>csapatmunka</p> <p>csapatmunka</p>	<p>babzsák</p> <p>sakkbábos AMŐBA,</p>	<p>TÁBLAKÉP</p> <p>tantárgyi kapcsolat: magyar irodalom, ének- zene a kezdést sakk dobókockával</p>

	<p>esetén letakarják a mezőt saját színükkel. Az a csapat nyer, akinek előbb sikerül saját színéből hármat egymás mellé helyezni (vízszintesen, függőlegesen, átlósan).</p> <p>-Sakkbábok a tanári asztalon (most, világos gyalogok és sötét tisztek váltakozva) Feladat:</p> <p>Szabályszerűség keresése</p> <p>Bábok sorolása emlékezetből jobbról balra, balról jobbra</p> <p>Igaz-Hamis állítás eldöntése</p>	utasítás	frontális- egyéni	színkártyák műanyag sakkbábok igaz-hamis táblák	döntik el tantárgyi kapcsolat: magyar irodalom
3 perc	<p>5. feladat</p> <p>„Igen-Nem”! A kérdéseket a gyerekek teszik fel a tanítónak, melyek a feladatokra irányulnak. A válasz csak igen, vagy nem lehet. 3 kérdés-válasz, majd számolás után kiderül mi az eredmény</p>	utasítás	egyéni	fűzet, ceruza	TÁBLAKÉP három műveletvégzés fejben - JAVÍTÁS
7 perc	<p>6. feladat</p> <p>Báb és mező párosítása! Helyes párosítás után a báb felkerül a sakktábla megfelelő mezőjére.</p> <p>A hat feladat elvégzése után kapunk egy állást. Feladat: Adj villát a Bástyával (sakkírás)!</p>	utasítás	frontális- egyéni	interaktív tábla	2. számú melléklet fogalom tisztázása

	-Memória feladat				Egy tanuló a táblának hátát fordítva emlékezetből válaszol társai kérdéseire.
4 perc	<p>BEFEJEZŐ RÉSZ</p> <p>Összefoglalás</p> <p>Élő sakktábla alkotása, két gyerek feladatot kap, aki hamarabb válaszol a kérdésre, dob a sakk dobókockával, a dobott báb ütésmódjával „leüt” valakit. A kiütött „gyerek” választ maga helyett mást.</p>	utasítás	16 fő	sakk dobókocka	rendszerzés
1 perc	ÉRTÉKELÉS				dicséret, vállveregetés, tapsolás

MELLÉKLET

1. sz. melléklet

Feladat: Öt plusz egy talléros TOTÓ

- a Futó valódi értéke 300
- ha a Vezér értékét adom hozzá, 5400-at kapok
- a Bástya a legnagyobb helyiértéken áll
- a tízes helyiértéken Vezér áll
- a Futó értéke százszorosára nőtt
- a Bástya értéke ezerszeresére nőtt

Megoldás

			1	2	x
5391	9531	3951	x		
5391	3591	5931	x		
3951	3591	5391			x
9351	5391	9531		x	
3591	5391	9531		x	
3951	3591	5391			x

2. sz. melléklet

Feladat: Báb és mező párosítása

Párosítsd a bábót a megfelelő mezővel! Adj villát a bástyával!

	A	B	C	D	E	F	G	H	
8		30dl						45 perc	8
7		950 mm							7
6									6
5									5
4									4
3									3
2							200ml		2
1				150cm			2500g		1
	a	b	c	d	e	f	g	h	

- 3 l
- másfél m
- 3/4 óra
- 9 dm 5 cm
- 2 és fél kg
- 1 ivólé úrtartalma

Megoldás

Párosítsd a bábót a megfelelő mezővel! Adj villát a bástyával!

	A	B	C	D	E	F	G	H	
8									8
7									7
6									6
5									5
4									4
3									3
2							 200ml		2
1				 15 dm			 2 és fél kg		1
	a	b	c	d	e	f	g	h	

- 3 l
- másfél m
- 3/4 óra
- 9 dm 5 cm
- 2 és fél kg
- 1 ivólé úrtartalma

TÁBLAKÉP

$\text{horse} + \text{horse} = 2,000$
 $\text{horse} + \text{horse} = 2,000$
 $\text{horse} + \text{horse} = 2,000$

3 l
 márfél m
 $\frac{3}{4}$ óra
 9dm 5cm
 2 és fél kg
 1 ivóvíz tisztítótableta
 g1 2500g
 b7 350 mm
 b8 30 dl
 e1 150 cm
 g2 200 ml
 k8 45 perc

	Ezres	százás	tizes	egyes
	horse	horse	bird	bird
+	bird	horse	horse	bird

	Ezres	százás	tizes	egyes
	bird	horse	horse	bird
	horse	horse	bird	bird

$\text{horse} + \text{bird} = 0$
 $\text{horse} + \text{bird} = 0$
 $\text{horse} + \text{bird} = 0$
 $\text{horse} + \text{bird} = 0$

REFLEXIÓ

Az órát a kitűzött céloknak megfelelően, logikusan építtem fel. A célok meghatározásához a tantervi előírásokat vettem figyelembe. Ügyeltem arra, hogy minden tanuló, tevékeny részese legyen az órának. Volt frontális, egyéni, páros és csapatmunka.

Az órát a vendégek felé fordulva, őket köszöntve, vers mondásával kezdtük. A vers az órára való hangolódást segítette, oldotta a feszültséget és a tantárgyi koncentrációt is támogatta. Az óra első részében, a tanulók előzetes tudására építtem. A „zsákos” játékkal átismételtük a táblás játékokról tanultakat, kiemelve a sakkot, mint stratégiai táblajátékot. Folyamatosan arra ösztönöztem tanítványaimat, hogy bátran használják megszerzett ismereteiket, önállóan fogalmazzák meg gondolataikat. A kommunikációs készség és gondolkodás került előtérbe.

Az óra fő részét a számolási készség fejlesztése határozta meg (tudásszerző képesség). A feladatokat a Sakkpalota Program módszerének használatával állítottam össze. A bábok ünneplőruhájának színét a számképzésnél, értékét a pótlásnál, a számok összehasonlításánál, összeg-különbség megállapításánál, TOTÓ feladatnál használtam. Az óra összeállításánál, figyelembe vettem a fokozatosság elvét. A feladatok elvégzése az átlagosnál nagyobb koncentrációt igényelt. Minden bábnak értéke van, a gyerek a bábót látva mindig „átvált” a fejében, így kénytelen gondolkodni. A „pihentető feladatok” alapját a játék alkotta. Célja, a motiváció és érdeklődés fenntartása. A babzsákos feladat a figyelem, míg az Amőbás feladat a stratégiai gondolkodás fejlesztését segítette. Az igaz-hamis állítások megfogalmazásával a kommunikációs készség fejlődött. A következő két feladat (Igen-Nem, Báb és mező párosítása) a gondolkodás és megoldó képesség fejlesztésére irányult. Mindkettő nagyon összetett volt, nagy figyelmet, összpontosítást igényelt.

Rögzítés zárta az órát, mely nagyon fontos, a tanult ismeretek megszilárdítását jelenti. Élő sakktáblát alkottak a gyerekek, nem csak a feladatvégzésre, de a bábok ütemmódjára is figyelniük kellett. Figyelembe vettem a tanulók szükségleteit, képességeit, folyamatosan bíztattam, bátorítottam őket.

Az értékelés módszereit, eszközeit a céloknak megfelelően alkalmazom. A dicséretet használom legszívesebben, de igyekszem a reális önértékelést kialakítani a tanulóknál, hisz minden óra elején megfogalmazom az értékelési szempontokat. Bemutató óra lévén, most az egyéni feladatoknál vállveregetéssel, a csapatmunkában egymás megtapsolásával valósult meg az értékelés, önértékelés.